

ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอคอนตูม
โรงเรียนคงทองวิทยา

ตำบลสามง่าม อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม

สาระสำคัญสิ่งเขป

โรงเรียนคทงวิทยา เป็นโรงเรียนประจำอำเภอตอนตุม ผู้มีส่วนสำคัญในการก่อตั้งโรงเรียนคือหลวงพ่อเต๋ อดีตเจ้าอาวาสวัดสามง่าม ห้องศูนย์วัฒนธรรมอำเภอตอนตุมตั้งอยู่ในอาคารเรียนชั้น ๔ เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ ๑ ห้อง เป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้ทั้งเรียนหนังสือและเป็นห้องจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ สิ่งของที่ใช้จัดแสดงอยู่ในตู้กระจกครอบ ๆ ห้อง ส่วนหนึ่งเป็นข้าวของเครื่องของใช้ยุคเก่า เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายรูป แผ่นเสียง วิทยุโบราณ เครื่องทองเหลือง เหยียญกษาปณ์ เครื่องปั้นดินเผา สิ่งของเหล่านี้ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันบริจาคให้ เมื่อครั้งมีการรวบรวมสิ่งของเพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ใน พ.ศ. ๒๕๓๖ ส่วนจัดแสดงมุมหนึ่งเป็นส่วนที่กล่าวถึงบุคคลสำคัญของอำเภอตอนตุมนั่นก็คือ หลวงพ่อเต๋ (พระครูภาวนาสังวรคุณ) ผู้ริเริ่มสร้างอาคารสำคัญต่างๆ ภายในอำเภอตอนตุม ทั้งโรงเรียน ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล นับเป็นบุคคลที่มีคุณูปการต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

ภาพที่ ๑ : ตู้พระอภิธรรม

ที่มา : พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนคทงวิทยา เป็นโรงเรียนประจำอำเภอตอนตุม ผู้มีส่วนสำคัญในการก่อตั้งโรงเรียน คือหลวงพ่อเต๋ อดีตเจ้าอาวาสวัดสามง่าม ห้องศูนย์วัฒนธรรมอำเภอตอนตุมตั้งอยู่ในอาคารเรียนชั้น ๔ เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ ๑ ห้อง เป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้ทั้งเรียนหนังสือและเป็นห้องจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ สิ่งของที่ใช้จัดแสดงอยู่ในตู้กระจกครอบ ๆ ห้อง ส่วนหนึ่งเป็นข้าวของเครื่องของใช้ยุคเก่า เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายรูป แผ่นเสียง วิทยุโบราณ เครื่องทองเหลือง เหยียญกษาปณ์ เครื่องปั้นดินเผา สิ่งของเหล่านี้ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันบริจาคให้ เมื่อครั้งมีการรวบรวมสิ่งของเพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ใน พ.ศ. ๒๕๓๖ ส่วนการจัดแสดงมีมุมหนึ่งที่ถือเป็นส่วนสำคัญที่กล่าวถึงบุคคลสำคัญของอำเภอตอนตุมนั่นก็คือ หลวงพ่อเต๋ (พระครูภาวนาสังวรคุณ) ผู้ริเริ่มสร้าง

อาคารสำคัญ ภายในอำเภอดอนตูม ทั้งโรงเรียน ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล นับเป็นบุคคลที่มีคุณูปการต่อท้องถิ่นนี้เป็นอย่างมาก

ภาพที่ ๒ : เครื่องปั้นดินเผา

ที่มา : พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

พิพิธภัณฑ์จัดอยู่ที่ห้องศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูมตั้งอยู่ในอาคารเรียนชั้น ๔ เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ ๑ ห้อง เป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้ทั้งเรียนหนังสือและเป็นห้องจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ อันเป็นประวัติศาสตร์ของอำเภอดอนตูมภายในมีตั้งเล็ก ๆ ตั้งอยู่หลายตัวสำหรับเป็นที่นั่งของนักเรียนเวลาเข้ามาใช้

สิ่งของที่ใช้จัดแสดงอยู่ในตู้กระจกรอบ ๆ ห้อง ส่วนหนึ่งเป็นข้าวของเครื่องของใช้ยุคเก่า เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายรูป แผ่นเสียง วิทยุโบราณ ฯลฯ สิ่งของเหล่านี้ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันบริจาคให้ เมื่อครั้งมีการรวบรวมสิ่งของเพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ใน พ.ศ. ๒๕๓๖ ตอนนั้นชาวบ้านมีความตื่นตัวในการช่วยกันทำพิพิธภัณฑ์กันมากสิ่งของจัดแสดงจึงค่อนข้างหลากหลาย สิ่งของจัดแสดงแบ่งเป็นหมวดหมู่แบ่งประเภทเป็นตู้ ๆ ตู้เครื่องทองเหลือง มีถาด ชันน้ำ พานรอง และช้อนส้อม ส่วนหนึ่งได้รับบริจาคมาจากชาวบ้าน อีกส่วนหนึ่งมาจากวัดสามง่ามอาจารย์บอกว่าส่วนหนึ่งก็เป็นของใช้เก่าแก่ของหลวงพ่อเต๋ ส่วนนาศะดุ้งที่นำมาตั้งโชว์นอกตู้ ๒ ชั้น มีวัดนำมาบริจาคแต่ผู้นำชมจำไม่ได้แล้วว่ามาจากวัดไหนเพราะได้รับบริจาคมาหลายทอด ส่วนหนึ่งจัดแสดงหอยทะเลโบราณ และฟอสซิลหอยเล็ก ๆ ถัดมาเป็นตู้เงินตรายุคต่าง ๆ หลากหลายมาก อาจจะดูยากสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้เรื่องเหรียญเพราะมีทั้งเหรียญจากต่าง ประเทศ เหรียญสตางค์แดงที่มีรูตรงกลางสำหรับร้อยเป็นพวงและเหรียญหลายรัชกาลรวมๆกัน ตู้จัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาโบราณ เครื่องปั้นดินเผาในส่วนนี้มีหลายยุคปนกัน เพราะ ได้รับบริจาคมาจากหลายแหล่ง ผู้นำชมเล่าว่านักโบราณคดีมาตรวจสอบแล้วบางชิ้นเก่าแก่ถึงยุคสุโขทัย และทางพิพิธภัณฑ์ก็ไม่ทราบเช่นกันว่าใครเป็นผู้บริจาค ส่วนต่อมาเป็นส่วนที่กล่าวถึงบุคคลสำคัญของอำเภอ

ดอนตูมนั้นก็คือ หลวงพ่อเต้ (พระครูภาวนาสังวรคุณ) ผู้ริเริ่มสร้างอาคารสำคัญต่าง ๆ ภายในอำเภอดอนตูม ทั้งโรงเรียน ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากการให้เช่าวัดถุมงคลของท่าน จนอำเภอดอนตูม สามารถก่อตั้งได้จนถึงทุกวันนี้ นับเป็นบุคคลที่มีคุณูปการต่อท้องถิ่นนี้เป็นอย่างมากและที่ลืมไม่ได้ก็คือชนเผ่า ที่อาศัยอยู่ในอำเภอดอนตูม นอกจากชาวไทย ชาวจีนแล้ว ก็ยังมีชาวลาวโซ่งที่เป็นกลุ่มชนที่มีเอกลักษณ์ทั้งภาษา และการแต่งกาย ชาวลาวโซ่งกลุ่มนี้ได้อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรีและมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ จนกลายเป็น ส่วนหนึ่งของชาวดอนตูมไปแล้ว สิ่งของที่นำมาจัดแสดงเกี่ยวกับชาวลาวโซ่งมีเสื้อผ้าทำของหญิงชาย กระเป๋า ที่ใช้ในพิธีกรรม และภาพวาดของหญิงสาวชาวลาวโซ่ง สำหรับผู้ที่ต้องการข้อมูลของกลุ่มชนลาวโซ่งและ ประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ของอำเภอดอนตูมก็สามารถมาค้นคว้าได้ที่นี้เพราะมีหนังสือให้ค้นคว้าด้วย หลังจากที่ชม พิพิธภัณฑสถานแล้ว อาจารย์ผู้นำชมฝากบอกมาว่าพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ยังมีอนาคตที่ไม่แน่นอน เนื่องจากเป็นพิพิธภัณฑสถาน ที่อยู่ในโรงเรียนจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหาร สิ่งของจัดแสดงหรือห้องอาจจะต้องเคลื่อนย้าย ไปเรื่อย ๆ ซึ่งอาจจะมีความเสียหายได้ จึงอยากจะฝากให้ชาวดอนตูมที่มีความสนใจเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของตนเองมาช่วยกันดูแล หรือมีการสร้างอาคารพิพิธภัณฑสถานใหม่ที่เต็มรูปแบบต่อไปในอนาคต

ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูม โรงเรียนคทงวิทยา

กรุงโรมไม่ได้สร้างเสร็จภายใน ๗ วัน ฉันทไถ เมืองเล็กๆ อย่างอ.ดอนตูม จ.นครปฐม ก็ไม่ได้สร้างเสร็จ ภายใน ๗ วันเช่นกัน กว่าที่จะก่อตั้งเป็นอำเภอมืออาคารบ้านเรือน และประชากรรวมกลุ่มกันได้ดังในปัจจุบัน ต้องผ่านคนรุ่นก่อนที่ช่วยกันก่อตั้งขึ้นมาหลายรุ่น

ชื่อของอำเภอดอนตูม จ. นครปฐม คงจะไม่ค่อยคุ้นหูกันนัก เพราะเป็นอำเภอขนาดเล็กที่อยู่ใจกลาง จังหวัดนครปฐมพอดี ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายเหมือนอำเภอใกล้เคียงเช่น อ.นครชัยศรี ที่มีส้มโอเป็นผลไม้ชื่อดังของอำเภอ หรือ อ.เมือง ที่มีองค์พระปฐมเจดีย์ เจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย แต่ถ้าพูดถึง หลวงพ่อเต้ (พระครูภาวนาสังวรคุณ) วัดสามง่าม นิกายมพระเครื่องหรือเหรียญวัดถุมงคลคงรู้จักกันดี นอกจากชื่อเสียงของท่านแล้ว ท่านยังเป็นบุคคลสำคัญรุ่นแรกที่ช่วยก่อตั้ง อ. ดอนตูมขึ้นมา หากย้อนมาก่อสร้างสถานที่สำคัญต่างๆ ทั้ง โรงพยาบาล และโรงเรียนประจำอำเภอ คือโรงเรียนคทงวิทยา โรงเรียนซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูมนั่นเอง ที่ต้องเชื่อมโยงระหว่างความเป็นมาของอำเภอดอนตูม หลวงพ่อเต้ และศูนย์วัฒนธรรมฯ ก็เพราะ ๓ สิ่งนี้เกี่ยวพันกันและกัน

ภาพที่ ๓ : ตู้เก็บวัตถุโบราณ

ที่มา : พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ห้องศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูมตั้งอยู่ในอาคารเรียนชั้น ๔ เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ ๑ ห้อง เป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้ทั้งเรียนหนังสือและเป็นห้องจัดแสดงข้าวของต่างๆ อันเป็นประวัติศาสตร์ของอำเภอดอนตูมภายในมีตั้งเล็กๆ ตั้งอยู่หลายตัวสำหรับเป็นที่นั่งของนักเรียนเวลาเข้ามาใช้

สิ่งของที่จัดแสดงอยู่ในตู้กระจกรอบๆ ห้อง ส่วนหนึ่งเป็นข้าวของเครื่องของใช้ยุคเก่า เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายรูป แผ่นเสียง วิทยูโบราณ ฯลฯ สิ่งของเหล่านี้ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันบริจาคให้ เมื่อครั้งมีการรวบรวมสิ่งของเพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ใน พ.ศ. ๒๕๓๖ ตอนนั้นชาวบ้านมีความตื่นตัวในการช่วยกันทำพิพิธภัณฑ์กันมาก สิ่งของจัดแสดงจึงค่อนข้างหลากหลาย

สิ่งของจัดแสดงแบ่งเป็นหมวดหมู่แบ่งประเภทเป็นตู้ ๆ ตู้เครื่องทองเหลือง มีถาด ชันน้ำ ฟานรอง และซ้อมส้อม ส่วนหนึ่งได้รับบริจาคมาจากชาวบ้าน อีกส่วนหนึ่งมาจากวัดสามง่ามอาจารย์บอกว่าส่วนหนึ่งก็เป็นของใช้เก่าแก่ของหลวงพ่อเต๋ ส่วนนาศสะดุ้งที่นำมาตั้งโชว์นอกตู้ ๒ ชั้น มีวัดนำมาบริจาค แต่ผู้นำชมจำไม่ได้แล้วว่ามาจากวัดไหน เพราะได้รับบริจาคมาหลายทอด

ส่วนหนึ่งจัดแสดงหอยทะเลโบราณ และฟอสซิลหอยเล็กๆ ถัดมาเป็นตู้เงินตรายุคต่างๆ หลากหลายมาก อาจจะดูยากสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้เรื่องเหรียญเพราะมีทั้งเหรียญจากต่าง ประเทศ เหรียญสตางค์แดงที่มีรูตรงกลางสำหรับร้อยเป็นพวงและเหรียญหลายรัชกาลรวมๆ กัน

ตู้จัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาโบราณ เครื่องปั้นดินเผาในส่วนนี้มีหลายยุคปนกันเพราะได้รับบริจาคมาจากหลายแหล่ง ผู้นำชมเล่าว่านักโบราณคดีมาตรวจสอบแล้วบางชิ้นเก่าแก่ถึงยุคสุโขทัย และทางพิพิธภัณฑ์ก็ไม่ทราบเช่นกันว่าใครเป็นผู้บริจาค

ส่วนต่อมาเป็นส่วนที่กล่าวถึงบุคคลสำคัญของอำเภอดอนตูมนั้นก็คือ หลวงพ่อเต๋ (พระครูภาวนาสังวรคุณ) ผู้ริเริ่มสร้างอาคารสำคัญต่างๆ ภายในอำเภอดอนตูม ทั้งโรงเรียน ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากการให้เช่าวัดถุมงคลของท่าน จนอำเภอดอนตูมสามารถก่อตั้งได้จนถึงทุกวันนี้ นับเป็นบุคคลที่มีคุณูปการต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

และที่ลืมไม่ได้ก็คือชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในอำเภอดอนตูม นอกจากชาวไทย ชาวจีนแล้ว ก็ยังมีชาวลาวโห่งที่เป็นกลุ่มชนที่มีเอกลักษณ์ทั้งภาษา และการแต่งกาย ชาวลาวโห่งกลุ่มนี้ได้อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรีและมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชาวดอนตูมไปแล้ว สิ่งของที่นำมาจัดแสดงเกี่ยวกับชาวลาวโห่งมีเสื้อผ้าทำของหญิงชาย กระเป๋า ที่ใช้ในพิธีกรรม และภาพวาดของหญิงสาวชาวลาวโห่ง สำหรับผู้ที่ต้องการข้อมูลของกลุ่มชนลาวโห่งและประวัติศาสตร์ต่างๆ ของอำเภอดอนตูมก็สามารถมาค้นคว้าได้ที่นี้เพราะมีหนังสือให้ค้นคว้าด้วย

หลังจากที่ชมพิพิธภัณฑ์แล้ว อาจารย์ผู้นำชมฝากบอกมาว่าพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังมีอนาคตที่ไม่แน่นอน เนื่องจากเป็นพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในโรงเรียนจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหาร สิ่งของจัดแสดงหรือห้องอาจจะต้องเคลื่อนย้ายไปเรื่อยๆ ซึ่งอาจจะมีความเสียหายได้ จึงอยากจะฝากให้ชาวดอนตูมที่มีความสนใจเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองมาช่วยกันดูแล หรือมีการสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ที่ได้มีรูปแบบต่อไปในอนาคต

๒. สถานที่ตั้ง/ ความเชื่อมโยงกับสถานที่อื่น ๆ

พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ ณ โรงเรียนคทงวิทยา ตำบล ดอนตูม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

สถานที่สำคัญ ที่อยู่ใกล้เคียง คือ อำเภอดอนตูม

โลชั่น (Location) ลิงก์ <https://www.google.com/maps?q=@๑๓.๙๖๒๒๓๓,๑๐๐.๐๘๒๓๒๗>

๓. ลักษณะ/ เอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (จัดเก็บอะไร อย่างไร มีคุณค่าอย่างไรต่อชุมชน)

พิพิธภัณฑ์จัดอยู่ที่ห้องศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูมตั้งอยู่ในอาคารเรียนชั้น ๔ เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ ๑ ห้อง เป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้ทั้งเรียนหนังสือและเป็นห้องจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ อันเป็นประวัติศาสตร์ของอำเภอดอนตูมภายในมีตั้งเล็ก ๆ ตั้งอยู่หลายตัวสำหรับเป็นที่นั่งของนักเรียนเวลาเข้ามาใช้

๔. วัตถุประสงค์ที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ (ข้อมูลพร้อมรูปถ่าย/ อย่างน้อย ๑๐ รายการ)

๑) เครื่องพิมพ์ดีด

เป็นเครื่องกล ที่มนุษย์ประดิษฐ์เพื่อใช้แทนการเขียนด้วยมือ ทำให้เกิดความสะดวกในการอ่านและเผยแพร่ มีลักษณะเป็นแป้นพิมพ์ แล้วใช้คานกระแทกลงบาร์บอน ทับลงบนกระดาษอีกทีหนึ่ง ปัจจุบันพัฒนาเป็นเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า สามารถพิมพ์ตัวหนังสือได้มากขึ้น และออกแรงกดน้อยลง

ภาพที่ ๔ : เครื่องพิมพ์ดีด
ที่มา : พิพิธภัณฑ์ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูม

๒) วัดถุมงคลหลวงพ่อแยม

- พระเกจิอาจารย์ระดับแนวหน้าของไทย ศิษย์สายตรงองค์เดียวของหลวงพ่อเต้ คงทอง

- พระครูประยุตนวการ หรือหลวงพ่อแยม ฐานยุตโต เป็นพระเกจิอาจารย์ชื่อดังแห่งวัดสามง่าม ลุ่มแม่น้ำท่าสากร จ.นครปฐม ท่านมีวิชาอาคมที่เลื่องลือ โด่งดังไปทั่วทุกสารทิศทั้งใน และต่างประเทศในทวีปเอเชีย ตะวันออก ท่านได้รับการยอมรับยกย่อง เกียรติคุณด้านวัดถุมงคลที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่นตะกรุดหน้าผากเสือ ตะกรุดโทน เบี้ยแก้ และที่โด่งดังมากที่สุดคือ กุมารทอง หลวงพ่อแยม ฐานยุตโต ปัจจุบันอายุ ๙๖ พรรษา ท่านอยู่ในผ้าเหลือง มาพรรษาที่ ๗๓ ของปีปัจจุบัน พ.ศ.๒๕๕๒ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสามง่าม อ.ดอนตูม จ.นครปฐม หลวงพ่อแยม ฐานยุตโต มีนามเดิมว่า แยม เดชมาก เป็นบุตรของนายแหม่ม และ นางวงษ์ เดชมากท่านเกิดวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ในสกุล เดชมาก อยู่บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ ต.ดอนตูม อ.บางเลน จ.นครปฐม โยมบิดาชื่อนายแหม่ม โยมมารดาชื่อนางวงษ์ เดชมาก หลวงพ่อแยมท่านอุปสมบทเป็นเณร และพระภิกษุ ณ วัดสามง่าม เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๘๑ โดยมีพระครูอุตรการบดี (หลวงพ่อสุข ปทุมวสโณ) วัดห้วยจรเข้ม้เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอธิการเต้ คงทอง เจ้าอาวาสวัดสามง่าม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอาจารย์เพชร วัดสามง่าม เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ท่านได้ศึกษาพระปริยัติธรรม สามารถสอบได้นักธรรมชั้นตรี พร้อมกันนี้ได้ศึกษาเล่าเรียนด้านการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานการเจริญสมาธิ-จิต เล่าเรียนวิชาอาคม เรียนเขียนอ่านอักขระขอมโบราณ การจารอักขระเลขยันต์ต่าง ๆ โหราศาสตร์ และแพทย์แผนโบราณ จากหลวงพ่อเต้ คงทอง ซึ่งเป็นพระอาจารย์ผู้ถ่ายทอดความรู้ทางอาคมจนสำเร็จครบถ้วน เปี่ยมด้วยภูมิรัฐภูมิธรรมรับการแต่งตั้งให้มีสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราชฎร์ชั้นเอก เทียบผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นเอก ซึ่งเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าท่านมีผลงานด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างดี ยิ่งนอกจากนี้ท่านยังมีชื่อเสียงด้านความเข้มขลังในพลังจิตตานุภาพ และความเชี่ยวชาญในพระเวทวิทยา โดยเฉพาะอักขระเลขยันต์ คาถาอาคมท่านจารเอง เขียนเอง ปลุกเสกด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ สร้างความเชื่อมั่นในฤทธิ์อำนาจของมงคลวัตถุของสำนักวัดสามง่าม

หลวงพ่อแป้ม ฐานยุคโต เป็นศิษย์เอกของหลวงพ่อเต้ คงทอง อดีตพระเกจิอาจารย์ชื่อเสียง เรื่อง อาคม เจ้าตำรับตะกรุดโทน ตะกรุดหนังสือและกุมารทองเนื้อดินไปวัดสามง่าม ส่วนหลวงพ่อเต้ คงทอง เป็นศิษย์ของ หลวงพ่อทา วัดพะเนียงแตก หลวงพ่อแป้ม วัดตาก้อง และ หลวงพ่อวงษ์ วัดทุ่งผักกูด ซึ่งพระอาจารย์เหล่านี้เป็นครูบาอาจารย์ที่หลวงพ่อเต้ คงทอง ให้ความเคารพอย่างสูง หลวงพ่อแป้ม ได้มีโอกาสพบกับหลวงพ่อแป้ม วัดตาก้อง อยู่หลายครั้งเพราะหลวงพ่อแป้มมักจะมาที่วัดสามง่ามเป็นประจำ บางครั้งก็แวะมาคุยกับหลวงพ่อเต้ คงทอง ทำให้หลวงพ่อแป้ม ได้รับวิชาความรู้บางประการจากหลวงพ่อแป้ม วัดตาก้อง

นอกจากนี้ท่านยังได้ศึกษาหาความรู้จากครูบาอาจารย์ทั้งฆราวาสและบรรพชิต เช่น หลวงพ่อเหลือ วัดสาวชะโงก จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีความ วิริยะอุตสาหะเป็นอย่างยิ่งจนทำให้ท่านมีสมาธิจิตกล้าแกร่ง มีความรู้ และประสบการณ์ในด้านไสยเวทวิทยาเพิ่มพูนขึ้น ท่านมีความรู้ในด้านโหราศาสตร์แบบโบราณ การสะเดาะเคราะห์ เสริมดวงชะตา วิชาแพทย์แผนไทยเป็นตำรายาสมุนไพรต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างและปลุกเสก วัตถุมงคลเครื่องรางของขลังทุกรูปแบบทุกประเภท เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่าเป็นพระเกจิอาจารย์อาวุโสที่มีชื่อเสียงของเมืองนครปฐม ดังนั้นไม่ว่าจะมีงานพิธีพุทธาภิเษก วัตถุมงคล ณ ที่แห่งใด ก็มักจะต้องปรากฏชื่อหลวงพ่อแป้ม ร่วมพิธีปลุกเสกด้วยเสมอ หลังจากที่ หลวงพ่อเต้ คงทอง มรณภาพ คณะสงฆ์จึงแต่งตั้งหลวงพ่อแป้ม ฐานยุคโต เป็นเจ้าอาวาสวัดสามง่ามเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๕

ภาพที่ ๕ วัดอุมงคลหลวงพ่อแป้ม
ที่มา : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครปฐม

๓) ไห

ลักษณะของไหขนาดโตก็ตามที่มีปากแคบย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหมักดองไม่ทางตรงก็ทางอ้อม มนุษย์กับการหมักดองมีความสัมพันธ์กันมาแล้วในอดีตหลักฐานที่น่าสนใจเกี่ยวกับการหมักดอง คือ ไห หิน ที่เมืองเชียงขวาง โพนสวรรค์ ประเทศลาว เป็นรูปไหแกะสลักจากหินทรายขนาดใหญ่จำนวนหลายร้อยใบ มีอายุประมาณ ๒๐๐๐ ปี ไหหินแต่ละใบมีน้ำหนักตั้งแต่ ๖๐๐ กิโลกรัม ถึง ๑ ตัน ใบที่ใหญ่ที่สุดหนัก ๖ ตัน ใช้ในการประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ บางท่านสันนิษฐานว่าไหเหล่านี้ใช้ในการหมักเหล้า ชาวบ้านเรียกว่า ไหเหล้าเจือง หรือขุนเจือง ซึ่งหมายถึงวีรบุรุษในตำนานของกลุ่มชนดั้งเดิมที่อยู่ตามสองฝั่งแม่น้ำโขงในอดีตโดยมีการจารึกไว้ใน รูปของวรรณคดี

ภาพที่ ๖ : โห

ที่มา : พิพิธภัณฑ์ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูม

๔) หอยสังข์

สังข์ เป็นหอยทะเลกาบเดี่ยว (กาบเดี่ยว หมายถึง มีเปลือกหุ้มตัวต่อกันเป็นชั้นเดียว โดยมีวนเป็นวงซ้อนกันและมีช่องให้หอยยื่นตินออกมาจากเปลือกได้) ได้กลายมาเป็นสิ่งที่ใช้ในพิธีมงคลต่าง ๆ นั้น ก็เพราะมีตำนานเล่ากันว่า เมื่อครั้งที่พระอิศวรได้สร้างเขาพระสุเมรุ ทรงมีประกาศิตให้พระพรหมธาดาเป็นใหญ่กว่าพรหมทั้งหลาย เป็นเหตุให้พระพรหมองค์หนึ่งเกิดความริษยา จึงไปจุดเป็น “สังข์ขอสูร” อยู่ใต้พระมหาสมุทรเชิงเขาพระสุเมรุ และคอยจ้องรังควานพระพรหมธาดาอยู่เสมอ วันหนึ่งพระพรหมธาดาจะนำคัมภีร์พระเวทไปถวายพระอิศวรเพื่อให้ไว้สำหรับโลก ระหว่างทางเกิดร้อนพระวรกายจึงเสด็จสร่งน้ำที่ฝั่งมหาสมุทร และวางคัมภีร์พระเวทไว้ สังข์ขอสูรเห็นดังนั้นก็คิดว่าถ้าไม่มีคัมภีร์พระเวทไว้สั่งสอนโลกแล้ว เทพยดาและมนุษย์ก็จะไม่นับถือพระพรหมธาดาต่อไป จึงให้ผีเสื่อน้ำไปขโมยคัมภีร์นั้นมาแล้วกลืนลงท้องไป พระพรหมธาดาเมื่อไม่เห็นคัมภีร์จึงเสด็จไปเฝ้าพระอิศวรและกราบทูลให้ทราบเรื่อง หลังจากส่องญาณจนทราบความจริง พระอิศวรจึงให้พระนารายณ์ไปจัดการกับสังข์ขอสูร เมื่อพระนารายณ์เป็นฝ่ายได้ชัยชนะ ก็ได้ใช้พระหัตถ์ล้วงเข้าไปในปากสังข์ขอสูร เอาคัมภีร์พระเวทคืนมา ปากสังข์จึงได้มีรอยนิ้วพระนารายณ์ประทับอยู่ และด้วยพระนารายณ์ทรงเห็นว่ารอยนิ้วพระหัตถ์ของพระองค์ที่ปรากฏอยู่บนปากสังข์ก็ดี ท้องสังข์ที่เคยเป็นที่บรรจุคัมภีร์ไว้ก็ดี สังข์ขอสูรที่เคยเป็นพรหมมาก่อนก็ดี ทั้งสามอย่างนี้ล้วนมีอานุภาพแห่งความเป็นมงคลอยู่ในตัว จึงตรัสว่าต่อไปภายหน้า บุคคลใดจะทำการมงคลให้เอาสังข์ไปเป่า ได้ยินเสียงถึงสถานที่ใดก็เป็นอุดมมงคลจนสุดเสียงสังข์นั้นแล สำหรับตำนานนี้ บางแห่งอาจจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปบ้าง นอกจากตำนานดังกล่าวแล้ว “สังข์” ยังเป็น ๑ ใน ๑๔ ของศักดิ์สิทธิ์ที่ได้จากการกวนเกษียรสมุทรเพื่อทำน้ำอมฤตของเทวดาและอสูร และเป็น ๑ ใน ๔ เทพศาสตราวุธที่พระนารายณ์ทรงไว้ในหัตถ์อีกด้วย (มีจักร คทา ดอกบัวและสังข์) โดยสังข์ถือเป็นสัญลักษณ์ของน้ำ ชีวิต และความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงเป็นเครื่องเป่าเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย ด้วยเหตุนี้ “สังข์” จึงได้กลายมาเป็นสิ่งมงคลในการประกอบพิธีต่าง ๆ

ภาพที่ ๗ : หอยสังข์

ที่มา : พิพิธภัณฑ์ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูม

โดยทั่วไป แม้เราจะเห็น “หอยสังข์” มีลักษณะคล้าย ๆ กันแต่จริงแล้วมันมีหลายชนิด หลายสกุลในหลายวงศ์ แต่ละชนิดจะมีชื่อเรียกตามท้องถิ่นที่พบตั้งแต่มหาสมุทรอินเดียจนถึงมหาสมุทรแอตแลนติก โดยมีที่พบในเขตร้อน อาทิ สังข์ศรีลังกา สังข์อันดามัน สังข์อินเดีย สังข์บราซิล สังข์แคริบเบียน และสังข์ยักษ์ แอฟริกา เป็นต้น ส่วนสังข์ที่พบในไทย คือ สังข์สุวรรณภูมิหรือสังข์อันดามันในน่านน้ำไทยฝั่งอันดามัน แต่หลังจากเกิดคลื่นสึนามิในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ปรากฏว่าไม่พบสังข์ชนิดนี้อีกเลย ลักษณะนามของสังข์จะเรียกว่า “ขอน” ไม่เรียกเป็น “ตัว” เหมือนสัตว์อื่น

๕. คณะกรรมการ/ คณะทำงานของพิพิธภัณฑ์ (มีใครเป็นคณะกรรมการ และฝ่ายไหนบ้าง)

ปัจจุบันไม่มีใครบริหารดูแล เนื่องจากศูนย์วัฒนธรรมดอนตูมโรงเรียนคงทองนั้นไม่เปิดให้เข้าชม และไม่มีบุคคลใดมาสานต่อ

๖. ผลงานโดดเด่นของพิพิธภัณฑ์

ส่วนหนึ่งเป็นข่าวของเครื่องของใช้ยุคเก่า เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายรูป แผ่นเสียง วิทยุโบราณ และสิ่งของจัดแสดงแบ่งเป็นหมวดหมู่แบ่งประเภทเป็นตู้ ๆ ตู้เครื่องทองเหลือง มีภาค ชั้นน้ำ พานรอง และซ็อนล้อม

๗. สภาพปัจจุบันของพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังมีอนาคตที่ไม่แน่นอน เนื่องจากเป็นพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในโรงเรียนจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหาร สิ่งของจัดแสดงหรือห้องอาจจะต้องเคลื่อนย้ายไปเรื่อย ๆ ซึ่งอาจจะมีเสียหายได้ ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการเปิดให้เยี่ยมชม

๘. ปัญหา/ ความต้องการของพิพิธภัณฑ์

ศูนย์วัฒนธรรมดอนตูมโรงเรียนคงทองนั้นไม่มีบุคคลใดมาสานต่อ ทำให้ศูนย์ฯ ต้องปิดไปชั่วคราวหรืออาจปิดเป็นการถาวร

๙. การเปิด-ปิด

เวลาเปิด วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๐๘.๓๐ น. - ๑๖.๓๐ น.

๑๐. การติดต่อ

ที่อยู่ : โรงเรียนคทงวิทยา อ.ดอนตูม จ.นครปฐม ๗๓๑๕๐

เบอร์โทร : ๐๓๔ - ๓๘๑๗๖๙

อีเมล : kongthong@hotmail.com

๑๑. ข้อมูล/ ข้อสังเกตอื่น ๆ

ศูนย์วัฒนธรรมดอนตูมโรงเรียนคทงนั้นจัดอยู่ที่ห้องศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูมตั้งอยู่ในอาคารเรียน
ชั้น ๔ โรงเรียนคทงวิทยาลัย ยังไม่มีการเปิดให้รับชมเนื่องด้วยสถานการณ์ของ โควิด -๑๙ ทำให้ไม่มีใครดูแล
สานต่อในเรื่องของศูนย์ฯ

ผู้ให้ข้อมูล

ครูวนิดา (ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และครูฝ่ายวิชาการโรงเรียนคทงวิทยา)

เบอร์โทร ๐๙๔ - ๔๗๑๖๙๖๙